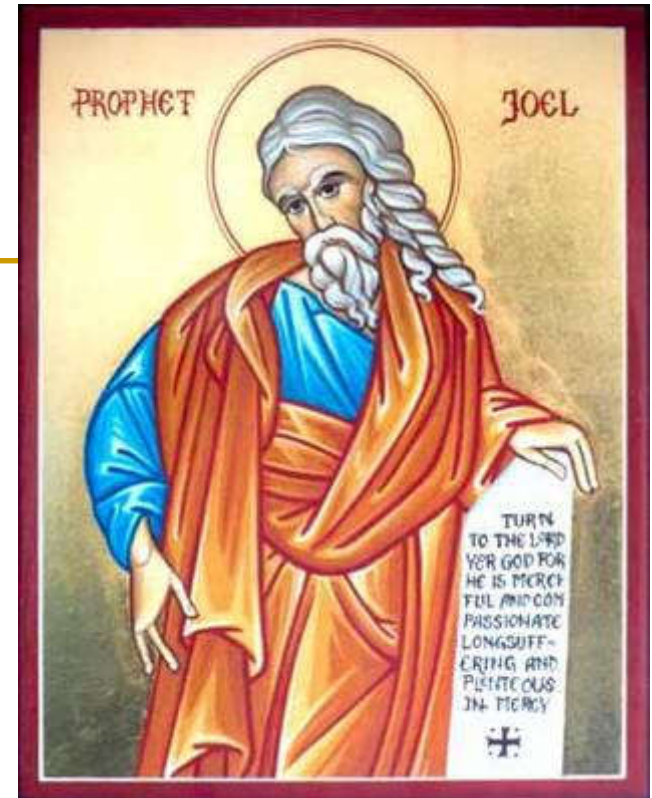

Rp5100 (ISVU: 31384)
Biblija – Stari Zavjet 2017./2018.
ECTS 6, utorak 11:15, petak 8:15
amdg.ffrz.hr → nastava

Joel

יהוה + אל

2. prorok u Knjizi

Teolog Dana Gospodnjega

Jl 1,15; 2,1.11; 3,4; 4,14: יום יהוה

- “dan Gospodnji” prvi put u XII

3 ključna teksta: 2,13b; 3,1; 4,10

- “On je nježnost sama i milosrđe, spor na ljutnju, a bogat dobrotom” (usp. Izl 34,6)
  - + ražali se nad zlom (usp. Jon 4,2)
- “izlit ću Duha svojega na svako tijelo” (3,1)
  - Savez sa svakim tijelom (Post 9,17)
- “plug u mač, srp u koplje” (4,10)
  - Mač u plug, koplje u srp (Iz 2,4; Mih 4,3)

Sveti zbor (2,16; usp. 1,14; 2,15)

- **Posvetite zbor! (2,16)**
  - Trubite (2,1.15)
  - Zbor svečani (1,14; 2,15)
- **Riječ za sve 1,2s ↔ 2,21s**
  - Svi stanovnici (1,2.14; 2,1)
  - Do praunuka (1,3)
  - Tlo zemaljsko (2,21), zvijeri (22)
- **Riječ – čija? (1,6.19) usp. 1,1; 2,12**
  - “moja zemlja” (1,6; 4,2) “moja gora” (2,1)
– Božja Riječ
  - “Tebi vapim” 1,19 – prorok molitelj;
učitelj molitve (2,17):
  - Neka mole (svećenici): “Smiluj se...”

Saziv Božjega naroda

- **Otvoren poziv zajednici: 1,2s; 5.8; 2,12s; ⇔ 23.27:**
  - Čujte (1,2), recite (v3)
  - Plačite (v5.8)
  - Vratite-obratite se (2,12s)
  - ⇔ Radujte se (2,23)
  - ⇔ Znat ćete (2,27; 4,17)
- **Poseban poziv u 1,11.13:**
  - Poljodjelcima i vinogradarima (1,11)
    - Zbog plodova (11s)
  - Svećenicima 1,13 (usp. 1,9; 2,17)
    - Zbog žrtava (1,9.13 ⇔ 2,14)
- **Bogoslužno okupljanje (1,14; 2,15)**
  - U Hramu (1,14) – *post* (1,14; 2,15)

S. Dalí, Locusta et bruchus, Biblia Sacra 1964-67

Nevolja i spas

- **Napad opasnoga “Sjevernjaka” (2,20)**
  - *jak* narod (1,6; 2,2-10)
  - neviđen (2,2b usp. 1,2b)
  - Štetočine (1,4) → Božja vojska (2,11.25)
- **Narodi uokolo (4,11s)**
  - Tir i Sidon, Filistejci 4,4; Grci 4,6; Egipat, Edom 4,19
- **Suša i glad → obilje**
  - Loza i smokva (1,7.12 → 2,22)
  - Žito, vino, ulje (1,10 → 2,19)

S. Dali, Omnes gentes in valle Josaphat
Joel 3,21 (LXX), Biblia Sacra

- **Sveto znanje**
u 2,27; 4,17
- **“Ja sam vaš Bog” –**
Savez

Sveopći pogled

- Tlo zemaljsko (*'adamâ*) 1,10 → 2,21:
- Poharana zemlja (1,10)
- → raduj se! (2,21)
  - Sinovi čovjeka/sinovi Adama (1,12 usp. 4,2):
- Bez radosti (1,12)
- Svi narodi (4,2) – na sud
  - Životinje 1,18.20 → 2,22:
- Uzdišu, lutaju – goveda, ovce, zvijeri (1,18.20)
- → Ne bojte se (2,22)

James Tissot, Prorok Joel

Apokalipsa

- ❑ Praelement u 2,2; 3,4?
- Tmina (2,2; 3,4) – חֹשֶׁךְ *hošek* (usp. Post 1,2)
  - ❑ sunce, mjesec, zvijezde u 2,10; 4,15?
- tamni 2,10; 4,15 (sunce tamno, mjesec krv 3,4)
  - ❑ Što je opustošeno u 2,3?
- “vrt Eden” גַּן עֵדֶן *gan ‘eden* (2,3)
  - ❑ usp. Post 2,15 – snaga napadača

Dan Gospodnji (1,15; 2,1.11; 3,4; 4,14)

- **Velik i strašan (2,11; 3,4)**
  - plug → mač; srp → koplje
(4,10 ⇔ Iz 2,4)
- **Dan molitve (2,17) razlog**
→ rezultat u 3,5?
  - Razlog: Božja proslava među narodima (2,17)
  - Rezultat: spasenje (3,5)
- **Dan Božjega odgovora (2,19):**
  - “i odgovorio je יהוה svome narodu”
  - Formula milosrđa + Božje
“pokajanje” (2,13)

Izrael i narodi

- **Izlijevanje Božjega Duha 3,1s**
  - Sveobuhvatno: sin/kći, mlad/star, sluge/služkinje – proroci
    - Petar na Duhove (Dj 2,16):
    - “što je rečeno po proroku Joelu”
- ***Sveti zbor za narode* (4,2)**
- = sud u dolini: יהוה + שפט *šafaṭ* “suditi” (4,2.12) usp. v14
  - Dolina stroge odluke (2x v14)
- **Juda+Jeruzalem (4,1.6.20) ⇔ narodi (4,2.11s)**
- **Nova sudbina ⇔ Božji sud**

Jonin proročki uspjeh

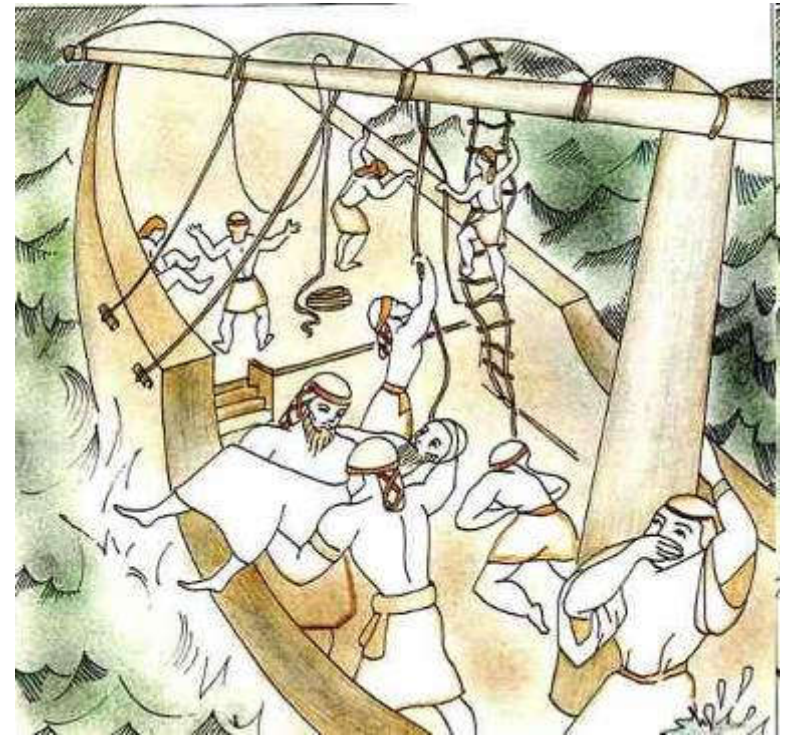

Ninivljani povjerovaše Bogu (Jon 3,5)

Bjegunac

- ים *jām* more, מים *májim* voda
- ירד (*jārad*, “silaziti” 4x Jon 1,3[2x].5; 2,7)
  - Luka Jafa (3)
  - Brod za Taršiš (3)
  - Na dno lađe (5)
  - “sidoh” – u ribi (2,7)
- Iskren v9s:
- vjernik (9)
- bježi (10)
- Preuzima krivnju (v12)
  - “zbog mene”
  - “Bacite me!” – bijeg ili žrtva?

Prva molitva

- Tek u Jon 2,2
progovara Bogu
- Optužuje (v4):
- “Ti si me bacio” (v4)
- Odbačen? v5 (kao Kajin)
  - Priznaje vezu s Bogom (v7):
- יהוה, Bože moj
  - Teološki uvid u 2,10:
- “Spasenje (korijen: ישע *jāša*) pripada Gospodinu”
  - Plodovi u 3,3:
- Jona opet ustaje 3,3 (usp. 1,2) i kreće u Ninivu

S. Dalí, Jona u ribljoj utrobi, Sacra Biblia 1964-1967

Uspjeh

- **Stekli povjerenje, stavili pouzdanje u Boga (Jon 3,5)**
  - Vjeruju u obraćenje Božje (2x 3,9)
  - **KS: povratiti, odustati;**
Š. opet umilostiviti, odustati
  - Kolik trud (3,4)?
- **“Jedan dan” – trećina Ninive**
  - **Obračenik u 3,6?**
- **Kralj ninivski – pokornik (3,6)**
- **Vjera mornara u 1,5.14.16**
  - **“Svaki svome bogu” (5)**
  - **Zazivaju Gospodina (14)**
  - **prinose žrtve Gospodinu (16)**

Otvoren razgovor

- *Druga molitva* (4,2 ← 2,2)
- **Negativni radikalizam (4,3.8):**
- **“Smrt je bolja!”**
- **Bog oba puta reagira (4,4.9):**
- **“Čini li ti ljutnja dobro?”**
  - **Obje strane govore**
- **Iskustvena komunikacija:**
  - **srdžba (4,1)**
  - **Hlad → radost (6)**
  - **sunce, užaren vjetar (8) → srdžba (9)**

Jona poznaje zakon (Jon 4,2)

- יהוה =
- milosrdan, milostiv, spor na srdžbu, bogat dobrotom
- Objava Mojsiju u Izl 34,6
- Jona dodaje (Jon 4,2):
- *sažaljenje nad zlom רעה rā'â*
  - Kod Ninive (רעה 3,10)
  - Zahvatilo Jonu (רעה 4,1)
  - Gospodin liječi (רעה 4,6)
- Sam iskusio spasenje (2,10s):
  - “Gospodinu pripada spasenje”
- Riba ga izbacila na kopno (2,11)

Pouka proroku

- Kako Jona odgovara na pitanje o emociji (4,4s)?
- **Napušta dijalog (4,5)**
  - Zlorabi sjenicu (4,5)
  - *Razumljiva emocija* prema Asiriji
  - Na početku realno o sebi (4,2s):
- **Htio sam pobjeći (2), uzmi život moj (3)**
- **Na kraju prvi govor koji sluša (4,10s)**
  - Razlika: bršljan ⇔ stotinu tisuća ljudi
- **Postao slušatelj?**
- **Više truda nego s mornarima, kraljem i gradom**

